

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2011

DUTCH

HIGHER LEVEL

**Thursday, 23 June
Morning, 9.30 a.m. – 12.30 p.m.**

DEEL 1**(30 PUNTEN)**

Inleiding en achtergrondinformatie bij de tekst

De tekst verscheen in de Vlaamse kwaliteitskrant De Standaard en werd geschreven door Marc Reugebrink. Hij won de Gouden Uil Literatuurprijs; één van de belangrijkste literaire prijzen in het Nederlandstalige taalgebied. Ook De Morgen is een Vlaamse kwaliteitskrant. Het onderzoek waarvan sprake heet Pisa2009, een internationaal vergelijkende studie van de Oeso naar 'leesvaardigheid'. PISA staat voor Programme for International Student Assessment. Het is een grootschalige, driejaarlijkse internationale studie die de kennis en vaardigheden van vijftienjarige leerlingen test voor lezen, wiskunde en wetenschappen. Het hoofddomein van Pisa2009 is leesvaardigheid.

Ward Ruyslinck en Jos Vandelloo zijn schrijvers die vooral in de jaren '70 en '80 vaak op verplichte leeslijsten stonden maar nu niet meer zo populair zijn bij jongeren.

De tekst die je hieronder leest werd licht aangepast met het oog op dit examen.

Lees de tekst en beantwoord de vragen**Weg met de leefwereld van tieners**

1. 'Daar gaan we weer, dacht ik toen ik, vanochtend De Morgen vastpakte. Op de voorpagina: 'Vlaamse jongeren lezen niet meer', met een verwijzing naar bladzijde 6. Op bladzijde 6 was dat al geworden: 'Scholen kweken boekenhaters'. Ter vergelijking in De Standaard, zich baserend op hetzelfde onderzoek als dat waar De Morgen uit citeert: 'Vlaamse jeugd blijft top'. Ook daar wordt, net als in De Morgen, overigens vastgesteld dat Vlaamse vijftienjarigen 'het minste van allemaal' zeggen plezier te beleven aan lezen, maar met de relativering dat een dergelijke uitkomst te maken kan hebben 'met onze neiging om eerlijk te antwoorden in dergelijke enquêtes'. 'Buitenlandse vijftienjarigen liegen er maar wat op los', zo had de kop in de krant dus ook kunnen luiden.
2. De secretaris-generaal van het vrij secundair onderwijs blijkt in De Morgen dan weer te weten dat het gebrek aan leesplezier vooral komt doordat er vaak nog boeken van Ward Ruyslinck of Jos Vandelloo op de leeslijsten staan. 'Niks tegen die auteurs', zegt die man vervolgens, maar toch: 'het is inderdaad niet meer de leefwereld van de gemiddelde tiener.'
3. En dan, excuseer hè, het is ook deels van de weeromstuit dat ik het zeg, maar: weg met de leefwereld van de tiener. Als het gaat om lezen binnen schoolverband moet uitgegaan worden van datgene wat leerlingen geacht worden te lezen wanneer ze volwaardig deel willen uitmaken van zowel de culturele als de nationale geschiedenis van een land. We gaan bij wiskunde ook niet de stelling van Pythagoras onder vuur nemen omdat die niet werkelijk tot de leefwereld van de tiener behoort. Dan weet ik nog wel wat zaken op school die niet tot de leefwereld van de tiener behoren. Ik maak me zelfs sterk dat zowat het meeste wat niet tot de vrijetijdsbesteding van de tiener behoort geen deel uitmaakt van wat hij zijn leefwereld noemt.
4. Dat die leefwereld voor een groot deel gestuurd wordt door wat door geld, winstbejag en andere zegeningen van de vrije markt gestuurde marketeers verzinnen, dat weet je alleen als je je geschiedenis kent, als je de alternatieven kent voor ongebreideld consumentisme op nu zowat elk vlak van het maatschappelijk en cultureel leven. Inclusief het onderwijs. De leefwereld van de tiener is een marktgestuurde carrousel die alleen dient om juist elke werkelijk eigen beleving in de kiem te smoren.

5. Het onderwijs is bij monde van specialisten die zichzelf graag bezig horen over onderwijs, en bij monde van de verantwoordelijken voor onderwijs die verkieszen citaten op te werpen in plaats van op lange termijn te plannen - dat onderwijs is inmiddels te angstig geworden om aan te geven wat wél en wat niet tot de basiskennis van een fatsoenlijk burger behoort. Ja, ook ik hoor mezelf het zeggen: 'fatsoenlijk burger'. Nog niet zo lang geleden bleek het met de burgerzin van 'onze' leerlingen in het Vlaams onderwijs volgens alweer een andere, ongetwijfeld ook veel te eerlijk ingevulde enquête, niet al te best gesteld te zijn. Er is blijkbaar geen journalist die enig verband ziet tussen dat doffe gehamer op 'de leefwereld' van vijftienjarige pubers, en het flagrante gebrek aan burgerzin bij die gasten. Nu even afgezien van hormonale kwesties die van vijftienjarigen niet per se de meest sociaalvoelende wezens van de wereld maken - het feit dat we ze in het onderwijs ook niet meer... - enfin, het hoge woord moet eruit: niet meer dwingen om dergelijke sociaalvoelende wezens te worden, is toch zorgelijk te noemen.

6. En voor de duidelijkheid: het is die vijftienjarigen niet eens aan te rekenen. Wij hebben de wereld uit handen gegeven. Wij, en de generatie voor ons, hebben tradities afgebroken en alles, maar dan ook alles, afgestemd op onmiddellijke behoeftebevrediging. Wij hebben de wereld herleid tot een marktplaats waarop we bereid zijn alles te verkopen. En daarmee zijn we volstrekt manipuleerbaar geworden voor eenieder die wat dan ook maar aan de man probeert te brengen, ongeacht het morele of sociale gehalte ervan. Onderwijs, politiek, wetenschappelijk onderzoek, alles is een kwestie van verkoopbaarheid en van de geoorloofde, maar nog vaker ongeoorloofde methodes die er zijn om één en ander verkocht te krijgen.

7. Als zo'n enquête iets duidelijk maakt, is het dat we dringend werk moeten maken van serieus literatuuronderwijs, ingebed in al even serieus geschiedenisonderwijs. Dat zal vast de bedoeling van de Oeso niet zijn, een organisatie voor, immers: economische samenwerking en ontwikkeling. Maar misschien moeten we ook eens de moed hebben om de vooronderstellingen van die Oeso te bevragen, voordat we de door haar opgestelde klasseringen al te serieus gaan nemen.

Naar: Marc Reugebrink in: *De Standaard*, 9 december 2010

Woordverklaring: Oeso: Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

VRAGEN EN OPDRACHTEN

Alle antwoorden moeten in het Nederlands gegeven worden.

DEEL 1: TEKSTBEGRIP

(30 punten)

1) Waarnaar verwijzen de volgende woorden?

a: 'die' (alinea 2: zegt die man) (1 punt)

b: 'ze' (alinea 5: het feit dat we ze in het onderwijs ook niet meer...)? (1 punt)

Wat betekenen de volgende uitdrukkingen?

c: 'De leefwereld van de tiener is een *marktgestuurde carrousel(...)*' (alinea 4) (1 punt)

d: 'Wij hebben de wereld uit handen gegeven.' (alinea 6) (1 punt)

e: Leg uit dat het woord 'zegeningen' (alinea 4) in de tekst een negatieve betekenis heeft. (1 punt)

2) Wat is de houding van de auteur ten opzichte van diegenen die verantwoordelijk zijn voor het onderwijs? **(5 punten)**

3) Wat is de hoofdoorzaak voor het gebrek aan leescultuur bij jongeren? **(5 punten)**

4) Verklaar de rol die het onderwijs volgens de auteur zou moeten spelen inzake het aanleren van burgerzin en het vormen tot sociaalvoelende wezens van de schoolgaande jeugd. **(5 punten)**

5) 'Als het gaat om lezen binnen schoolverband moet uitgegaan worden van datgene wat leerlingen geacht worden te lezen wanneer ze volwaardig deel willen uitmaken van zowel de culturele als de nationale geschiedenis van een land.' (alinea 3)

Geef je commentaar op deze uitspraak en betrek daarbij je eigen literatuuronderwijs. **(5 punten)**

6) Wat zijn de concrete nadelen van het feit dat we volgens de auteur de wereld hebben herleid tot een marktplaats? **(5 punten)**

DEEL 2: COMMENTAAR **(30 punten)**

Becommentarieer in ongeveer 100 woorden de volgende kwestie:

'Als zo'n enquête iets duidelijk maakt, is het dat we dringend werk moeten maken van serieus literatuuronderwijs, ingebed in al even serieus geschiedenisonderwijs.'

DEEL 3: OPSTEL **(40 punten)**

Schrijf een opstel van minimaal 300 woorden. Kies één van de volgende opgaven.

a) Mensen zijn zo gelukkig als ze zelf besluiten te zijn. (Abraham Lincoln)

of

b) In onze hedendaagse samenleving is alles gericht op het hier en nu.